

ÍBER

46.

Az elején még jó szórakozásnak tűnt ez a leventeség. Kijött hozzánk a városi katona, a kiképzőbácsi, és amilyen feladatokat adott, azokat mi, falusi fiúk elég jól végre tudtuk hajtani. És az jó érzés, mikor meg tudod csinálni, amit rád bízna. És nem is az a baj, hogy kezd unalmassá válni. Nem is az a baj, hogy ez a sok magyar becsület olyannak érződik, mint mikor rossz hangot fogsz le a hermonikán. Én magyar levante vagyok! Ahányszor ezt ordítjuk, mindig olyan, mintha rossz hangot fognál le a hermonikán. Máma megint az erdőbe mentünk, túrázni, ahogy a kiképzőbácsi mondja. Ez is vicces volt az elején, hogy ű okoskodott, mink a háta megett kikacagtuk. Máma is azt mondja, hogy vigyázzatok, fiúk, az ott csilánt, megcsíp. Meg hogy az ott nem vadszilva, hanem bolondbogyó, nem szabad összekeverni, mert halálos. Oszt erre is mink tanítottuk meg. Oda is szóltam neki, hogy én magyar levante vagyok, nem valami városi cserkész. Ű meg visszaordított rám, hogy vigyázzál, Mihály, amiért jól lősz célba, azért a szád ne járjon, mert baj lesz. De mondom, nem ez a baj.

A baj az, hogy a fiúk elkezdtek félni. A falusi levantecsapatban tizenkét és tizennyolc év közötti legénykék voltak. Nem egy korosztály, kicsi gyermektől felnőtt férfiig. Az elején még csak a kicsik féltek. De egy idő után már mindegyik fiú elkezdett félni. A háborútól. Terjedt a hír, hogy a levantéket is elviszik a frontra. És ez hír volt, nem pletyka. Azt lehetetlen megmondani, hogy a faluban pontosan mi is a különbség hír és pletyka között, de ez mégis olyan dolog volt, amit valahogy mindenki biztosan tudott. Ez hír, az pletyka. Voltak persze határesetek is, ez is csak egy spektrum, és hát van az a köztes sáv. De erről a szóbeszédről mindenki tudta, hogy hír. És a fiúk féltek. A nagyobbak is. Ezek a sváb gyerekek nem erre készültek, hanem az évszakok körforgására. És őket mégis erre készítették ezek a kiképzőbácsik.

Máma hamarébb elengedett minket a kiképzőbácsi. Örültünk, nem az, hogy nem, de valahogy mindenkinek megkeseredett kicsit az öröme, mert nem vót neki szokása ez a nagy engedékenység. Gyanús. Mindegy, én elmentem a Nagyárokra halászni. Híják Feketepataknak és Csanálosi-lefolyásnak is, de nálunk a falu-

ba Nagyárok, pedig kis folyóvizecske, patak vagy mi, bár egy patak ennél, azt hiszem, gyorsabb. Zsineg nem vót nálam, de a múltkorában eldugtam egy rossz kosarat a nád közé, az még ott vót. Rossz vót, de lehetett használni. Ismertem a folyást, tudtam, hova kell bemászni, egy kicsi részen kiszélesedett, és az iszapos vízben megbújtak a halak. Oda gázoltam be majdnem derékig, felkavartam az iszapot, zavaros és barna lett a patak-árok, a kosarat be a víz alá, magam elé, és lassan, nagyon lassan megindultam. Nagyon kell figyelni. Mikor érzed a kis koppanást, ahogy a hal nekimegyen a kosár fenekének, akkor fel kell rántani, és megfogtad. Amit kifogtam, azt kibajgáltam a partra. Összeszedtem vagy hat-nyóc kisebbcskét-nagyobbcskát, belétemtem a kosárba, hazavittem. Anyám jobban örült neki, mint a gombának. Megpucolta őket, összefogta egy-egy szelet vinettával, úgy sütötte ki. Megint jót vacsoráztunk.

Aztán megjött a rendelet, hogy a leventéknek tilos elhagyni a lakóhelyüket jelentő települést. Nem mintha ezek a fiúk lettek volna vagy mentek volna bárhol és bárhova a falujukon kívül, nagy ritkán valamelyik szomszéd faluba vagy a piacra Károlyba. De a félelem táplálásához elég volt ez a tilalom.

Másnap a Bertával tanálkoztam. Félt ű is, ahogy sok lány a faluban. Ahogy mentünk bele a nyárba, abehelyett, hogy jobb lett vóna, minden egyre rosszabb lett. A Berta egy károlyi zsidó házhoz járt szógálni még a tavaly, aztán az év végén mondták, hogy nem kell menjen többet. Pedig olyan ügyesen megtanulta a zsidó szokásokat, hogy mélyik tojás a kóser, mélyik a tréfli, megismerte a hentesüket, ügyesen végezte a dógát, ahogy egy sváb lányhoz illik. Aztán bejárt még hozzájuk, mert szerette őket, űk is őtet. Erre most mondja, hogy nincsenek mán ott, elvitték az összes zsidót Károlybul. Az összeset, ami nem kevés, legalább ezer ember, de inkább kétszer annyi. Nálunk a faluban nem vótak zsidók, én nem ismertem egyet se, de a Berta elszomorodott és félt. Engem inkább az nem hagyott nyugodni, hogy mind mondták az oroszokat, hogy jönnek, közelednek, és abbul semmi jó nem lesz, ha ideérnek, főleg nem a lányoknak és az asszonyoknak.

Mondták, és mondtak még sok mindent, hogy rejtékhelyet kell építeni a házban, mert ha megjönnek az oroszok, valahova el kell bújtatni a lányokat, hogy kötelezővé teszik a leventeséget a fiatal nők számára is. Mondták, hogy a svábokkal különösen csúnyán fognak majd csinálni az oroszok, mert hogy a sváb az német, a legfőbb ellenség. Ezt hitték is, nem is, de sokan, főleg lányok azt tervezgették, hogy elmenekülnek, ha arra kerül a sor, együtt majd a német hadsereggel. Berta testvére is, Bözsi ezt mondogatta. Igaz, neki több oka is volt rá, a szeretője egy SS-tiszt, akiről nem hallott már vagy másfél hónapja. Ezek ijesztő dolgok voltak, de a legijesztőbb mégiscsak az volt, hogy viszik a fiúkat, a kicsi fiúkat, a leventéket a frontra. És a fiúk na-

gyon féltek, és ezt még egymásnak sem merték bevallani, sokan még saját maguknak sem.

47.

Cornel nagyon megijesztett minket a felbukkanásával. Lent voltam az udvaron, mikor Mária kirohant a templomból halálra vált arccal, hogy valaki közeledik. Felszaladtunk a szobába, a külső ablakhoz, onnan figyeltük. Úgy tűnt, hogy egyetlen magányos ember jön a falu felé a távolabbi patak irányából. Átsétált a kihalt házak között, egyenesen fel a templomhoz. Nem volt honnan tudja, hogy van ott valaki, tüzet nem gyújtottunk. Talán a tyúkok és főleg a kakas hangja vonzhatta oda, de úgy tűnt, mintha már a távolból egyenesen a templomnak vette volna az irányt. Bejött az udvarra, nézelődött, téblábolt a tyúkok, fahasábok, széthagyott szerszámok között. Egyértelmű volt, hogy lelepleződünk. Bár felfelé egyelőre nem emelte a fejét, mintha csak a föld szintje érdekelné, a csodálatos épületet mintha észre sem venné. A vállán egy réginek tűnő vadászpuska lógott, de igazából a fene se tudta, mennyire régi vagy mennyire veszélyes, még mindig, ennyi idő után sem értek a fegyverekhez. Igazából veszélyes mind. Cornel belépett a templomba, mi Máriával átszaladtunk a szemközti, templombelsőbe néző ablakokhoz. Nem tekintett felfelé ekkor sem. Végigsétált a padsorok között, aztán beült a jobb oldalra (a férfiak oldalára) az egyik padba.

Sokáig ült ott, enyhén lehajtott fejjel, mintha imádkozna. Néztük, hosszú percekig keresztül, szinte mozdulatlanul. Ő is szinte mozdulatlanul. Egyre inkább biztos voltam benne, hogy ez az ember ott lent imádkozik.

Egy szép ember ült ott a padban, de nem túlzottan szép. A harmincas éveiben járhat, barna haj, barna szem, kissé nagy és hajlott orr, semleges, de inkább picit derűs tekintet. Egyhetven magas lehet, nem tűnik izmosnak, de gyengének sem, inkább szikár, de pár zsírpárnácska van azért itt-ott a testén, bár ezek ruhán keresztül nem igazán látszanak. Ez így átlagosnak tűnhet, de Cornel szép, csak nem az az igéző szépség. Az arca átlagos, de megjegyezhető. Egy idő után kiszállt a padból, fogta a puskáját és a nagy, kopott és koszos, foltozott The North Face hátizsákját, bevitte őket a szentély közepére, letette, majd visszaült a padba, továbbra is mozdulatlanul, lehajtott fejjel, összekulcsolt kézzel.

Nagyon hosszú idő telt el, mire Aurélék mozdulni mertek, legalább húsz perc. Felmérték, hogy a férfi nem éri el két lépésből a fegyverét, és valamit tenni kellett már, mert ezt a feszült semmittevést képtelenség volt tovább

kitartani. Persze, lehetett a padban ülőnél pisztoly is, vagy ki tudja, mi, *de ebben a világban minden egyes lépés kockázatos, és éppen ez a legnehezebb, nem a napi betevő megszerzése, nem a tisztálkodás, hanem ez, a létezés folyamatos kockázata. Ez az, amit nagyon nehéz megszokni. Odasúgtam Mária fülébe, hogy lemegyek, maradjon itt, ha baj lesz, törje be az ablakot, és lője le felülről a betolakodót.*

Lelopóztam a lépcsőkön, be a sekrestyébe, fegyverrel a kezemben. Nagy levegőt vettem, és beléptem a szentélybe, miközben a puskát részegeztem az imádkozó férfirra. Ne mozdulj!, kiáltottam románul. Felemelte a fejét, a szemembe (vagy a puskacsőbe) nézett, és azt mondta, magyarul:

– A külső kapukat a falon be kellene zárni, le kellene őket blokálni – nyugodtan, szinte mosolyogva mondta. *Én meg arra gondoltam, hogy ez hülye, és valószínűleg veszélyes is. Ilyen olcsó, macsó, westernfilmes beköpéssel indítani a beszélgetést... Kiszállt a padból, megállt a sorok között, felemelte a kezét. Még mindig olyan, mint egy békebeli westernfilm.*

– Érted, amit mondok? – kérdezte.

– Honnan tudtad, hogy tudok magyarul?

– Az akcentusodról. Magyar vagy – *vágta rá.*

– Két szót mondtam, ennyiből nem lehet rájönni.

– Arra rá lehet jönni, hogy nem vagy román. A magyar tűnt a legvalószínűbbnek.

– Imádkoztál? – *kérdeztem.*

– Meditáltam – és elmosolyodott.

Az idegen is akcentussal beszélt a magyart, és én is rögtön eldöntöttem róla, hogy román. Hogy én beszélek románul, az nem furcsa, hogy ő magyarul, az már kicsit furcsább, de az elképzelhetetlentől azért messze áll. Azelőtt mindenféle tétje volt annak, hogy ki milyen nyelven beszél. Azóta fölöslegessé vált szimbolikus jelentések sokasága. Most ennek csak annyi a tétje, hogy megérti-e a másik, amit mondasz. Az emberek ritkán találkoznak, ismeretlenek nem keresik egymás társaságát. Ha mégis találkozol valakivel, az angol a leggyakoribb, mindenféle népek (egykori népek?) vándorolnak, vagy inkább vánszorognak mindenfelé. Ha nem angol, akkor román, ez Románia, vagy Románia volt, nem is tudom, melyik az igaz állítás, és nincs is jelentősége.

Egy idő után Mária is lemerészkedett, de egyelőre az ő kezében és az Auréliában is ott volt a fegyver. Cornel nehezen győzte meg őket, hogy hagyják. Két olyan dolog került elő a hátizsákjából (amit jó másfél óra múlva engedtek neki kinyitni), ami sokat segített. Az egyik egy horgászbot, felszereléssel együtt.

– Ezt nem lett volna egyszerűbb a zsák külsejére kötni, mint így beleállítani a rongyaid közé? – *románul kérdeztem. Aztán később rászoktunk erre, hogy hol románul, hol magyarul beszélünk, bár Cornel erőltette, hogy használjuk inkább a magyart, hogy tanuljon.*

– Az olyan lett volna, mintha meghívót adnék, hogy raboljanak ki. Van fogalmad, milyen kincs ez? – *Volt fogalmam. Mi is vágytunk erre.*

A másik enyhítő körülmény a pálinka volt. Cornel hátizsákjából egy egész liter átlátszó folyadék került elő, mint a víz. Azt állította róla, hogy pálinka. Az alkohol előállításának tudása valahogy minden túlélőnél nagyon hamar a felszínre bukkott. Volt, aki csak gyümölcsöt erjesztett egyszerűen a levegőn, és volt, aki a legjobb minőségű bort tudta előállítani. De ahhoz, hogy alkoholt készíts, nem lehet vándorolni, és a letelepedettek nagyon kevesen vannak, nem is tudni pontosan, hányan. Rejtőzködnek. *Mint mi is, belépős szintű wannabe letelepedők.* Ezért aztán az alkohol a vándorok, az egyszerű túlélők körében ritkaság és nagy kincs. *(Bár vannak legendák állatokkal vándorlókról, akik a szamár, ló, kecske tejét erjesztik meg. Én nem láttam még ilyet a saját szememmel, és bár inkább azt gondolom, hogy csak szóbeszéd, a szívem mélyén jólesik binni benne.)*

*Cornélnek volt pálinkája, egy egész liternyi, és nem kérdeztük meg tőle soha, hogy honnan. Szilvapálinka, legalább negyvenöt fokos. Leégette a nyelvcsőve-
met, átízította a gyomrom, szétrázta magát a végtagjaiban, aztán elkezdte az agyam masszírozni. Elmondhatatlanul jólesett. Soha nem kérdeztük tőle, honnan szerezte. A bizalmatlanság fárasztó, és inkább a törzsben, csoportban élők kiváltsága. Furcsán hangzik, de a (néha akár vak) bizalom az, amit az ösztön súg. Aznap berúgtunk mind a hárman, szépen, lassan. A vándorok közt (bár nem biztos, hogy annak számíthatom magunkat) ritka az alkoholista. Nem jutsz hozzá. Furcsa is a régi világ alkoholizmusára gondolni így, berúgva, de könnyebb is elképzelni így, berúgva. Állítólag a letelepedettek között sok az alkoholista. Nem csodálom. Túlélők vagyunk, és fogalmunk sincs, mennyi az átlagos élettartamunk. Fogalmunk sincs. A statisztikához idő kell, és annyi még nem telt el. Nem biztos, hogy megéri a májunkat és az agyunkat kímélni. De én több mint egy éve semmiféle alkoholt nem ittam. Aznap este nekünk az a pálinka a transzcendensbe való betörést jelentette. Nagy szavak. De igenis több volt, mint egy kósza találkozás Dionüszossal. A rítus pedig egyesülést jelent. Elkezdtek lassan, nagyon lassan hárman lenni.*

A pálinka elvette az eszünket, bátrak voltunk, és nem törődtünk semmivel. Pedig baj is történhetett volna. De nem történt. A három bódult túlélő tüzet gyújtott, és krumplit sütött a tűzben. (A földes krumplik szintén Cornel

zsákjából kerültek elő.) De azon a csillagfényes estén nem járt a környéken senki, akit ez odavonzott volna. Igaz, a kapukat valóban elretesztelték. Cornel megkérdezte, hogy alhat-e a templomban. Aurél és Mária pedig megkönnyebbültek, hogy nem a szobát kérdezte, és megengedték neki. Aurél már aludt, vagy legalábbis úgy tűnt, hogy alszik, mikor Mária feltette Cornelnek a kérdést a tűznél, románul:

– Mikor bejöttél ide, nem néztél felfelé, nem csodáltad meg a templomot. Miért nem? Az az igazság, hogy ez nem hagy nyugodni.

– Nem néztem felfelé? Nem, nem érdekelt a templom, mert már nagyon sokszor láttam, már nagyon sokszor megnéztem.

A beszélgetés homályba vezetett, és bár Mária emlékezett rá, aznap már túl részeg volt hozzá, hogy érdekelje, másnap meg már nem volt biztos benne, hogy valóban ezek a szavak hangzottak el.

Reggel másnaposak voltak, teát főztek (Mária ismert néhány erre való füvet), megitták, pihentek, beszélgettek. Aztán elmentek a nagyobbik partakig, és kipróbálták Cornel pecabotját. Tenyérszerű halakat fogtak csak, de abból eleget ahhoz, hogy aznap éjszaka mindenki jóllakjon. Sötétedés után rakták meg a tüzet, és úgy döntöttek, hogy vállalják. Megsütötték a halakat, és csak a szálkákon bosszankodtak, és azon, hogy nem került hozzá citrom vagy legalább egy kis citromfű.

48.

Kevesen vagyunk, nagyon kevesen, mint aszályban a gombák, és mind egy helyen. Sehova se tartozunk, a föld űz minket, a víz megölel. Nem vagyunk már a szárazé, nem vagyunk még a tengeré. A sekély az otthonunk.

Mi vagyunk Glung, mi már hat kölyköt szültünk kínkeservesen, mi vagyunk a kölykök is. Mi vagyunk Holk, hozzánk beszél az erdő, és féltjük Holkot, mikor mi, Holk elcsatangolunk a zöld sűrűbe. Mi vagyunk Bóm, és imádjuk a vizet, egyek vagyunk vele. Mi vagyunk Tárum, mi vagyunk a legöregebbek közöttünk, és mi lessük Tárum tetteit, mert az öregek jobban szót értenek a fákkal, a gombákkal, a tengerrel. Mi figyeljük a halakat, és a halak is figyelnek minket. Mi látjuk a halakat, olyanok, mint mi: sok hasonló állat, Holkok, Glungok, Bómok, Tárumok, de a sok együtt az egy. Mi látjuk a vonuló madarakat, a sok együtt az egy, mi látjuk a hangyákat, természetet, méheket, olyanok, mint mi, ha a sok hasonlóból egy magára

marad, már abban a pillanatban nem létezik, csak valami ittvoltnak a halványuló visszhangja, visszfénye.

A hangyák, természetek, méhek, halak, madarak sokan vannak, mint a csillagok és a füvek. De mi kevesen vagyunk, nagyon kevesen, és mind egy helyen, ott, ahol a föld és a víz találkoznak, örök csatát vívnak, örökké párosodnak, ott vagyunk mi, árvák.

Mi vagyunk a csupasz majmok, mert a víz elnehezíti, eláztatja a bundát, úgy ragadja le, húzza le, öli meg, ejti el, aki nem a vízbe tartozik. Mi sem tartozunk a vízbe, de elvisel minket, mert csupaszok vagyunk, a föld is elvisel, a víz a rossz anya, a föld a rossz apa. Mélyen, mélyen bent a száraz belsejében, messze-messze vannak szőrös majmok is, hasonlítanak ránk, de nem testvéreink, nekik is a föld az apjuk, de szereti őket, de a víz nem az anyjuk, és gyűlöli őket. Egyszer, nem olyan sok elmúlt napja, mert még emlékszünk jól, egyszer mi, Holk, akihez beszél az erdő, nem tudtunk megállni, és csak mentünk és mentünk, mentünk és mentünk, egyre mélyebben a szárazba, egyre sűrűbben az erdőbe, míg már nem éreztük a tenger illatát, nem éreztük a rossz anyánk biztonságot adó szagát, és csak mentünk és mentünk, a Nap alatt, a Hold alatt, a Nap alatt, a csillagok alatt, a Nap alatt, a Hold alatt, és csak mentünk és mentünk. Pedig vissza akartunk jönni, nem azért mentünk és mentünk mi, Holk, hogy ne jöjjünk vissza többé. És az erdő legmélyén körbevettek minket a szőrös majmok, ránk támadtak és megöltek. Éreztük, ahogy megölnek minket, Holkot, pedig messze voltunk tőlünk, de éreztük a meghalást, mint mindegyik meghalást, és mi, Holk, nem voltunk többé, és a húsunkat megették a szőrös majmok, az agyunkat a legerősebb majom. Mi elosztottuk volna a zsákmány agyát.

Mi vagyunk a majmok, akik tisztelik és imádják a vizet, és akik megpróbálnak egyesülni is vele, akik megpróbálunk úgy beleúszni és eggyé válni, hogy mi is megmaradjunk a létezésben. Mi vagyunk Bóm, a nőtény, aki imádja a vizet, és akit a víz is szeret, sőt, több is annál, hogy csak szeret. Mi, Glung az első két gyönyörű kis kölykünket a szárazon szültük meg, kinkeserveesen, ez az égbekiáltó fájdalom csak a mi jussunk, a majmoké, akik imádják a vizet, a többi majom könnyedén előjön az anyja testéből. De mi, Bóm, sokkal több időt töltünk már a vízben, mint a szárazon, mi, Bóm, olyan messzire beúszunk, hogy nem is látszunk már a partról, mi, Bóm, olyan jól ismerjük a halakat, kagylókat, algákat és mindeneket, amik az anyánk testében élnek, teknősöket és polipokat, bálnákat és körömnymi rákocskákat, mint Tárum a gombákat, még annál is jobban, még annál is jobban. És mi, Bóm, már az első kölyköcskénket a tengerben szültük, és azután már minden nőtény így

tett, és a kis csupasz aranyos majmocskák jól érezték magukat a vízben, és már születéskor tudták, hogy a levegőért viszont ki kell dugniuk az orrocskájukat a kegyetlen, égető, szenttelen és érdektelen szárazba, a levegőre. És már tudták ezek a mi kölykeink, hogyan kell elzárni az orrunkat, hogy a tüdőnkbe ne jusson anyánkból, mert megöl.

Mi, Bóm, imádjuk a vizet, és ismerjük a halakat, és szeretjük is őket, de ez nem tart minket vissza attól, hogy megegyük őket, és attól, hogy a többi magunknak is vigyünk belőlük. Behasalunk a sekélybe, felzavarjuk a sárhomokot anyánk fenekén, nagyon gyors mozdulattal megfogjuk őket a kezünkkel. A víz lassítja a mozgást, annál gyorsabban kell utánuk nyúlni. Mi megesszük a finom halakat, amiket mi, Bóm hozott, nyammogunk és csámcsogunk, mert finomak, és bedugjuk a fejünket a vízbe, hogy bocsánatot kérjünk tőlük, hogy megettünk belőlük egy jó darabot, és ők megbocsátanak, pedig fáj nekik is ez a halál.

Nekünk sok zsírunk van, mint a delfineknek, és sok agyvelőnk, mint a delfineknek. Az agyvelő nagyon finom. A sok zsír tetszik nekünk. Ez a sok zsír felébreszti bennünk a szeretkezés utáni vágyat. A hímek a hasukon, a nőstények a fenekükön hordjuk a sok zsírt, hogy ne fázzunk anyánk ölén, hogy lebegjünk a biztonságban, belemerülünk, és a szívünk, ez a zakatoló ijedség megnyugszik, és keveset ver, ami nekünk jó és kellemes. Simogat minket az anyánk, ez a sós végtelen. Szőr már kevés maradt rajtunk, a fejünkön, a lábunk közt, a hónaljunkban, a fejünkön, hogy ne öljön meg minket a Nap, akinek valahogy apánkhoz, a szárazhoz van köze. És már apánk hátán is két lábon járunk, mert anyánk ölében könnyebb úgy, két lábon, a kezeink szemek lettek, kitapintjuk és látjuk velük a világot. Anyánkat is.

Mi, Tárom, öregek vagyunk, nemsokára meghalunk, és nagyon szeretjük, vagy több is ez, mint szerelem, a gombákat. Találtunk egy furcsa gombát, egészen közel a sós vízhez, pedig ott nem szoktak lenni, egy furcsa gombát, amit nem ismertünk. És mi, Tárom, megettük azt a gombát, és kevéske idő telt el, csak annyi, míg a kölykök kétszer elbújtak magunk elől, hogy aztán megjesszék magunkat, mikor már tudtam, hogy mi, Tárom, meg fogunk halni.

Mi, Tárom, mielőtt meghaltunk, elmondtuk, amit ettől a kegyetlen gombától megtudtunk, és örültünk, hogy végre megtudtunk valamit egy gombácskától, még ha meg is öl bennünket. Tudtuk már, hogy az izzadságunk azért sós, mert ezt kaptuk ajándékba anyánktól, a sót kaptuk ajándékba anyánktól, és olyan sokat kaptunk, hogy ami nem is kell nekünk, azt kiizzadjuk, az erőfeszítés kipréseli belőlünk az anyánktól kapott felesleget. És

aztán meghaltunk. Tárum testét beúszattuk anyánk ölébe, messze-messze, szinte már a méhbe. Otthagytuk, kiúsztunk, és sírtunk. És a könnyünk sós volt, anyánk ajándéka.

Kevesen vagyunk, nagyon kevesen, és mind egy helyen. Ezt tudtuk meg mi, Tárum, a kegyetlen gombácskától. És ha mi, Tárum, tudtuk, akkor mi mindannyian tudtuk már. Tudtuk, hogy ez a gomba kegyetlen, beszél hozzánk, és a felfoghatatlan igazságot mondja, de közben el is veszejt minket. Tudtuk már, hogy mi, vízimajmok, madarak, halak, méhek, természetek, hangyák, szőrös majmok, bálnák, delfinek, zsiráfok, orrszarvúak, antilopok, fájdkakasok, gombák és más gombák, mohák és moszatok kevesen vagyunk, és mind egy helyen, anyánk és apánk, a Hold és a Nap között, és messze messze-messze-messze, és annál is messzebb, és még tovább messze-messze-messze nincs senki, nincs semmi, ami ilyen gyorsan változna.